

Lääkäreiden säteilysuojelukoulutus

Säteilylle altistaviin toimenpiteisiin lähettävän ja toimenpiteestä vastuussa olevan lääkärin koulutus- ja pätevyysvaatimukset sekä vastuut on määritelty sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (423/2000) säteilyn lääketieteellisestä käytöstä. Asetuksen perusteella on annettu Säteilysuojelukeskuksen ohje ST 1.7 Säteily-suojelukoulutus terveydenhuollossa.

Lähettävä lääkäri

Säteilylle altistavasta toimenpiteestä tulee saada enemmän hyötyä kuin sillä aiheutetaan haittaa (oikeutusperiaate). Toimenpiteen oikeutuksesta päättää ensikädessä lähettävä lääkäri. Tämän vuoksi lähettävällä lääkäriällä tulee olla perustiedot ionisoivan säteilyn terveydellisistä vaikutuksista ja potilaan säteilyaltistuksesta toimenpiteissä.

Toimenpiteestä vastaava lääkäri

Toimenpiteestä vastaava lääkäri varmistaa säteilylle altistavan toimenpiteen oikeutuksen, viimekädessä päättää sen tekemisestä ja vastaa siitä, että potilaalle aiheutuva säteilyaltistus on optimoitu. Lääkäriällä on oltava toimenpiteen laadun mukainen pätevyys oikeutuksen ja optimoinnin arvioimiseen sekä osaltaan myös toimenpiteen tulosten tulkittamiseen.

Perus- ja erikoistumiskoulutus

Lääkärin ja hammaslääkärin peruskoulutukseen tulisi sisältyä säteilysuojelukoulutusta vähintään 40 tuntia (1 ov).

Opetuksen tavoitteena on pääsääntöisesti hyvät tiedot ja runsaasti säteilyä käytävillä erikoislääkäreillä syvälliset tiedot säteilysuojelun eri osa-alueista (ks. taulukko). STM:n asetuksen mukaan tietämyksen voi osoittaa erillisellä säteilysuojelukoulutuksella, jos tiedot eivät ole sisällyneet perusopintoihin. Aikaisemmin Suomessa valmistuneen lääkärin yleensä katsotaan täyttävän pätevyysvaatimukset.

Täydennyskoulutus

Säteilysuojelutietämyksen ylläpitäminen ja kehityksen seuraaminen edellyttävät täydennyskoulutusta. Säteily-suojelu on hyvä sisällyttää tarkoituksenmukaisella tavalla osaksi muuta ammatillista täydennyskoulutusta.

Täydennyskoulutuksen ja työtehtävissä mahdollisesti tarvittavan erityiskoulutuksen järjestäminen on työnantajan vastuulla. Työnantajat voivat itse järjestää täydennyskoulutusta tai hankkia sitä esimerkiksi ammatillisilta yhdistyksiltä, järjestöiltä tai koulutusorganisaatioilta. Koulutus voi olla ohjattua opetusta (luennot, seminaarit, ryhmätyöt, demonstraatiot, käytännön harjoitus), verkkokoulutusta tai itseopiskelua. Työnantajan tulee tehdä kullekin työntekijälle koulutussuunnitelma ja seurata sen toteutumista vähintään viiden vuoden ajalta.

Kirjallisuus

STM:n asetus säteilyn lääketieteellisestä käytöstä (423/2000) <http://www.finlex.fi/>

Ohje ST 1.7 Säteily-suojelukoulutus terveydenhuollossa <http://www.stuk.fi/>

Ammattiryhmä	Säteilysuojelukoulutuksen vähimmäismäärä (opintoviikko*) koulutuksen eri vaiheissa			Säteilysuojelukoulutukselle tavoiteltavan tietotason laajuus eri osa-alueilla (I perustiedot, II hyvät tiedot ja III sivistys tiedot)						
	Peruskoulutus	Jatkokoulutus	Täydennys- koulutus / 5 v	Säteilyfysiikan perusteet	Säteilybiologian perusteet	Säteilysuojelu- säännöstö	Säteilyturv.-toimen- piteet työpaikalla	Säteilyn käyttö lääketieteessä		
Radiologi, runsaasti säteilyä käyttävä lääkäri	1.0	1.0	1.0	III	III	III	III	III		
Sädehoitolaäkäri	1.0	1.0	1.0	III	III	III	III	III		
Isotooppi lääkäri	1.0	1.0	1.0	III	III	III	III	III		
Ortopedi, kardiologi, muu säteilyä käyttävä lääkäri	1.0	0.5	0.5**)	II	II	II	III	II		
Hammaslääkäri	1.0	0.5	0.5	II	II	II	II	II		
Lähetävä lääkäri	1.0		0.2	II	II	II	I	II		
Terveystarkkailua suorittava lääkäri (***)	1.0	0.5	0.5	II	III	II	II	II		

*) Yksi opintoviikko vastaa 40 tunnin opiskelijatyötä (vrt. 27 työtuntia vastaa yhtä ECTS-pistettä)

**) Runsaasti säteilyä käyttävä ortopedi, kardiologi tai muu lääkäri 1 opintoviikko

***) Säteilylain (592/1991) 33 §:ssä tarkoitettu säteilyryöluokkaan A kuuluvien työntekijöiden
terveys tarkkailusta vastaava lääkäri